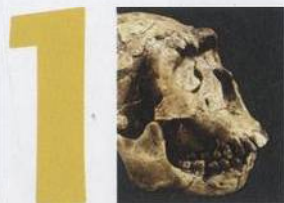

OBSAH

POČÁTKY LIDSKÉ CIVILIZACE

4,5 mil. – 3000 př. n. l. 12

Úvod a časová tabulka 14

Naši vzdálení předkové 16

Genealogie člověka od našich nejstarších předchůdců po *Homo sapiens*.

Způsoby komunikace 20

Objevení řeči, jazyka a uměleckých schopností u prvních lidí.

Doba ledová 22

Změny klimatu, které začaly před 1,5 milionem let, a jejich dopad na člověka.

Pryč z Afriky 24

Migrace člověka z Afriky, která vyústila v osídlení celého světa.

Lovci a sběrači 30

Prehistorický způsob života – sběr plodů a lov pro obživu.

Duchovní svět 32

Rané rituály a víra v posmrtný život.

■ RANÉ SPOLEČNOSTI 34

První žně 36

Vývoj společností založených na zemědělství a domestikaci zvířat.

Život ve vsích 38

Kultivace plodin a chov dobytka vedly k prvním usedlým společnostem.

Obřady a rituály 40

Rozluštění tajemství megalitických staveb, jako je Stonehenge.

Ušlechtilý kov 42

Důsledky objevu zpracování kovů, od práce s mědí po dobu bronzovou.

Městské plánování 44

Vývoj stále komplexnějších a více expandujících společností.

VLÁDCI A STAROBYLÉ ŘÍŠE

3000 – 700 př. n. l. 46

Úvod a časová tabulka 48

Zdraví a nemoc 52

Nemoci a první pokusy pochopit jejich příčiny a léčit je.

Kolébka civilizace 54

Vzestup složitě strukturovaných společností starověké Mezopotámie mezi řekami Eufratem a Tigridem.

Božští faraonové 56

Egyptská Stará říše, která se rozvinula na březích Nilu ve 3. tisíciletí př. n. l. a byla svědkem stavby pyramid.

Tajemství údolí Indu 52

Města a civilizace v údolí Indu.

Čína v době bronzové 60

Dynastie Šang přinesla dva důležité objevy: písmo a zpracování bronzu.

Psaní do hlíny 62

Písmo se vyvinulo nezávisle na sobě v různých civilizacích, např. jako klínové písmo nebo hieroglyfy.

Egypt v čase řádu i chaosu 64

Vzestup a pád starověkého Egypta od Nové říše po třetí přechodnou dobu.

■ RAMESSE II. 66

Usirova říše 68

Kult boha Usira a rozšířené rituály zabývající se smrtí a posmrtným životem ve starověkém Egyptě.

■ EGYPTSKÉ ARTEFAKTY 70

Stavby pro věčnost 72

Architektura starověkých říší od monumentálních hrodek Egypta po mezopotamské zikkuraty.

Lid jaguára 74

První velké civilizace Mezoameriky a Jižní Ameriky – Olmékové a Chavín.

První civilizace Evropy 76

Mínojská kultura, která vzkvétala na největším řeckém ostrově v době bronzové.

Konec doby bronzové 78

Diplomatické a obchodní spojení civilizací ve Středomoří doby bronzové a jejich záhadný kolaps.

Vládcové doby železné 80

Asyrská říše, dominantní velmoc Středního východu po dvě stě let od 9. století př. n. l.

Dobytí moře a pouště 82

Složitá síť obchodních tras, které se vyvinuly ve Středomoří a napříč pouštěmi Afriky a Asie.

FILOZOFIE A VÍRA

700 př. n. l. – 600 n. l. 84

Úvod a časová tabulka 86

Hranice moci 90

Jak rozlehlé starověké říše Eurasie utvářelo přírodní prostředí.

Perská říše 92

Perská achaimenovská říše, která se rozkládala v dosud nevídaném rozsahu od Asie po Středomoří.

Řecké městské státy 94

Městské státy starověkého Řecka, především Athény, Sparta a Korint.

■ ALEXANDR VELIKÝ 96

Řekové v Asii 98

Následky tažení Alexandra Velikého a asijské kultury, které byly ovlivněny řeckými myšlenkami.

Počátky demokracie 100

Vývoj demokracie ve starověkých Athénách, jehož základy inspirovaly nejběžnější současnou formu vlády.

Od mýtu k historii 102

Znovuobjevení písma ve starověkém Řecku a přechod od ústní historie k písemné.

Triumfy řecké vědy 104

Kořeny moderních vědeckých metod leží u starověkých Řeků, kteří hledali logická vysvětlení záhad lidského života.

Počátky Říma 106

Od skromných začátků po mocné město ovládající světovou říši.

■ GAIUS IULIUS CAESAR 108

Od republiky k císařství 110

Římská říše vedla ke vzniku pozoruhodné kultury, jejíž vliv je patrný dodnes.

Klasické umění 116
Sochařství, keramika, malířství, mozaiky a architektura starověkého Řecka a Říma.

Řecký a římský Egypt 118

Egypt se mění z Řeky ovládaného království v římskou a poté byzantskou provincii.

■ **KLEOPATRA VII.** 120

Perské obrození 122

Persie po řeckém dobytí – parthská expanze a období Sásánovců.

První indická říše 124

Vláda Maurjů nad indickým subkontinentem a vzestup buddhismu.

Sjednocení Číny 126

Období válčících států a sjednocení za dynastie Čchin.

Centralizovaný stát 128

Čína dynastie Chan a vývoj vysoce výkonného úřednického státu.

Klasické myšlení 130

Vývoj klíčových filozofických myšlenek ve starověkém Řecku, díla Sókrata, Platóna a Aristotela.

Širý svět 132

Sílicí obchodní a kulturní výměna utváří spojení napříč celým starověkým světem.

Keltští válečníci 134

Šíření keltské kultury Evropou vede ke kontaktům s Římany, Řeky a křesťanstvím.

■ **KELTSKÉ ZPRACOVÁNÍ KOVU** 136

Kočovníci ze stepí 138

Kmeny rozlehlých stepí Eurasie – Skythové a Kušáni.

Rané americké civilizace 140

Kultury Mezoameriky a Jižní Ameriky – Mayové, Zapotékové a kultura Nazca.

Bohové a bohyně 142

Polyteistická náboženství a pantheony bohů starověkého světa.

Šíření náboženství 144

Vznik a expanze největších světových náboženství.

Konec římské říše, změna rozložení sil na Západě a vzestup křesťanské Byzantské říše na Východě.

VÁLEČNÍCI, CESTOVATELÉ A VYNÁLEZCI

600–1450 152

Úvod a časová tabulka 154

Šíření vzdělanosti 158

Muslimská vzdělanost a šíření myšlenek na západ.

Zlatý věk čínské říše 160

Čínská dynastie Tchang znamená obrovský rozkvět čínské kultury.

Dynastie Sung 162

Čína dynastie Sung je dobou povstání a zásadních reforem.

■ **ČINGISCHÁN** 164

Dynastie Ming 166

Za dynastie Ming se hlavním městem Číny stává Peking a je vystavěna Velká čínská zeď.

Nástup samurajů 168

Vznik šógunátu a nadvláda vojenské vrstvy v Japonsku.

Středověká Korea 170

Vznik království Čoson, které zemi ovládalo až do japonské okupace roku 1910.

Zapomenuté říše 172

Khmerská říše, říše Pagan, Dai Viet a další zaniklá impéria jihovýchodní Asie.

■ **POKALDÝ ISLAMU** 178

Dilliský sultanát 180
V severní Indii vzniklo významné muslimské království.

Na jih od Sahary 182

Obchodní centra a říše Afriky jako Velké Zimbabwe, Songhaj a Mali.

Hedvábná stezka 184

Nejvýznamnější obchodní cesta 13.–14. století, která spojovala Evropu s Dálným východem.

Černá smrt 186

Mor zdecimoval ve 14. století velkou část Evropy.

Středověká Evropa 188

Vznik Svaté říše římské a zrod feudálního systému v Evropě.

■ **BITVA U HASTINGSU** 192

Moc a sláva 194

Moc římskokatolické církve ve středověké Evropě.

Byzantská říše 198

Velká říše Východu s centrem v Konstantinopoli.

Křížové výpravy 200

Náboženské války o nadvládu nad Svatou zemí (Palestinou)

Nájezdníci a obchodníci 202

Vikingové – válečníci ze Skandinávie se rozšířili po celé Evropě.

■ **BITVA U AJN DŽÁLÚTU** 204

Vzestup osmanské moci 206

Vznik Osmanské říše, založené nomádskými válečníky v Anatólii.

Města a obchod 208

Rozkvět obchodu a městských států, např. Benátek a Janova, ve středověké Evropě.

Předkolumbovská Amerika 210

Bohaté a rozvinuté společnosti Mayů, Aztéků a Inků.

■ **OD AZTÉKŮ PO INKY** 214

Polynéská expanze 216

Kolonizace ostrovů jižního Tichomoří.

RENESSANCE A REFORMACE

1450–1750 218

Úvod a časová tabulka 220

Objevné plavby 224

Evropské výpravy kolem světa a objev Nového světa.

■ **ISABELA KASTILSKÁ** 226

■ **KOLUMBUS PŘÍSTÁL NA KARIBSKÝCH OSTROVECH** 228

Dobytí Ameriky 230

Španělsťi conquistadoři ve Střední a Jižní Americe.

Velká výměna 232

Vzájemná rozsáhlá výměna rostlin, živočichů a chorob mezi Evropou a oběma Amerikami.

Španělské stříbro 234

Objevy a využívání obrovského přírodního bohatství Jižní Ameriky.

Otcové putníci 236

Nábožensťi uprchlíci, kteří se stali zakladateli USA a jejichž kolonie udávaly tón budoucímu osidlování.

Obchodní impéria 238

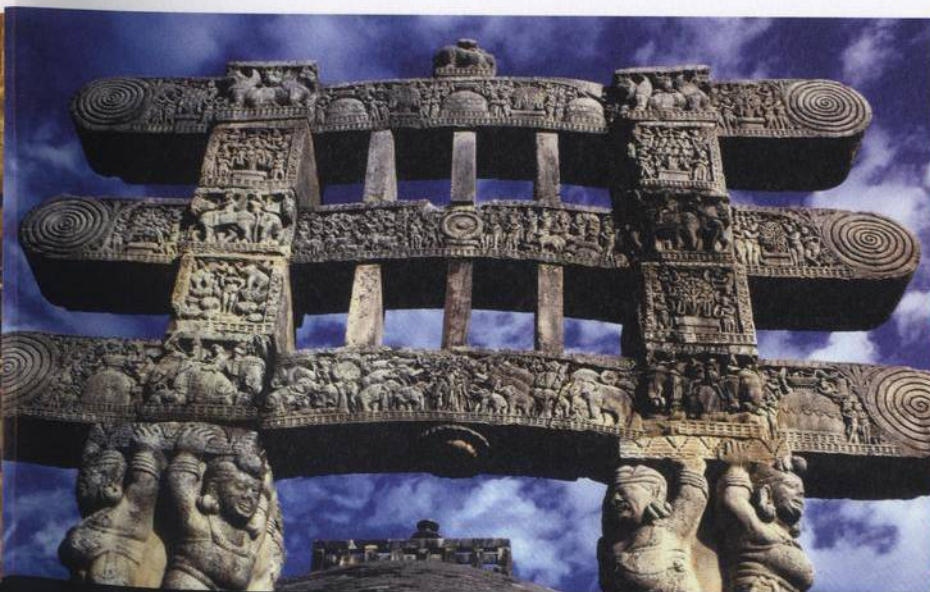
Rozsáhlá evropská obchodní impéria mezi 15. a 18. stoletím expandovala do Afriky, Asie a Ameriky.

Tři císaři 240

Doba prosperity, kdy Čína dosáhla největšího územního rozsahu.

Japonsko v období „velkého míru“ 242

Období Edo, kdy se Japonsko zcela izolovalo od zbytku světa a rozvinulo jedinečnou kulturní identitu.

Velcí Mughalové 244

Říše, která na svém vrcholu ovládala více než 100 milionů poddaných po celém indickém subkontinentu.

Osmanská říše 246

Vrchol a počátek úpadku Osmanské říše.

■ BITVA U LEPANTA 248

Renesance 250

Pozoruhodný rozkvět evropského umění, kultury a architektury 15.–16. století.

■ LEONARDO DA VINCI 254

Reformace 256

Ohromné náboženské změny, které proběhly po celé Evropě v 16. století.

■ ALŽBĚTA I. 260

Třicetiletá válka 262

Nejhorší a nejničivější válka, jakou svět do té doby zažil.

Anglická občanská válka 264

Válka mezi parlamentem a monarchií, která změnila tvář Anglie.

Vědecká revoluce 266

Zásadní průlom ve vědě a technice, který změnil naše chápání místa člověka ve vesmíru.

■ ZEMĚTŘESENÍ V LISABONU 268

Osvícenství 270

Intelektuální hnutí zrozené z vědeckých metod, které se odvážilo zpochybnit dosavadní přesvědčení.

Evropské válečné umění 272

Válka se stala hlavní metodou prosazování obchodních zájmů, proto se zdokonalily i vojenské strategie.

■ ZBRANĚ A ZBROJ 274

Rozvoj kapitalismu 276

Vznik ekonomiky volného trhu a počátky moderních finančních institucí.

■ LUDVÍK XIV. 278

Obchod s otroky 280

Krutý obchod poslal 100 milionů Afričanů přes Atlantik na otrockou práci na plantážích.

Objevné plavby v Tichomoří 282

Evropské objevy a kolonizace Tichomoří byly zásadní pro přesné měření zeměpisné délky.

PRŮMYSL A REVOLUCE

1750–1914 284

Úvod a časová tabulka 286

Potravinová revoluce 290

Nárůst množství potravy měl za následek růst celosvětové populace.

Průmyslová revoluce 292

Technický a sociální vývoj změnil západní společnost ze zemědělské v průmyslovou.

První světový konflikt 296

Sedmiletá válka – první konflikt, který zasáhl všechny kontinenty.

Vyhlášení americké nezávislosti 298

Válka mezi americkými koloniemi a Velkou Británií, jejímž výsledkem byl vznik USA.

■ DOBYTÍ BASTILY 300

Revoluce ve Francii 302

Násilné události a teror otřásly Francií konce 18. století.

■ NAPOLEON BONAPARTE 304

Napoleonské války 306

Francouzské imperiální ambice za Napoleonova císařství.

■ WILLIAM WILBERFORCE 308

Posouvání hranic 310

Američtí pionýři a jejich „zjevné poslání“ osídlit celý kontinent.

■ AMERICKÉ INDIÁNSKÉ KULTURY 312

Americká občanská válka 314

Konflikt, který rozdělil USA v letech 1861–1865.

■ ABRAHAM LINCOLN 316

Osvobození Latinské Ameriky 318

Boj za svobodu ve španělských a portugalských koloniích Jižní Ameriky.

Bílá místa na mapě zmizela 320

Dokončení mapy světa v 18. a 19. století.

Městský život 322

Rozvoj měst po celém světě v 19. století.

Boj s nemocemi 326

Nové vědomosti o anatomii, medicíně, infekcích a nemocích.

Vlastenectví 328

Idea nacionalismu v Evropě a USA a její důsledky.

Změněná Evropa 330

Změny v mapě Evropy v průběhu 19. století.

■ KARL MARX 334

Proletáři všech zemí, spojte se! 336

Politická hnutí, jejichž cílem byla organizace silící dělnické třídy a požadavek sdílení výtěžků průmyslové revoluce.

Romantismus 338

Myšlenky sebevzdání a imaginace zvětšily propast mezi vědou a uměním.

Vznik druhů 340

Charles Darwin a evoluční teorie.

Věda versus bůh 342

Veřejná debata postavila vědu proti náboženství.

Geniální vynálezy 344

Rozvoj techniky v 19. století.

Imperiální svět 346

Říše, které dominovaly mapě světa kolem roku 1900.

■ KRÁLOVNA VIKTORIE 348

Koloniální odpor 350

Vztahy mezi koloniálními mocnostmi a podrobenými národy Tichomoří a jihovýchodní Asie.

Britská Indie 352

Indie jako perla v koruně Spojeného království.

Opiové války 354

Dva konflikty mezi Velkou Británií a Čínou v 19. století napomohly rozkladu císařské Číny.

Vycházející slunce 356

Japonsko se po staletích izolace stává industrializovanou a expandující moderní velmocí.

Mladoturecká revoluce 358

Muslimský svět na konci 19. století ve vztahu k modernizaci a Západu.

Rvačka o Afriku 360

Poslední dělení světa – evropská kolonizace Afriky.

OBYVATELSTVO A MOC

1914 – současnost 362

Úvod a časová tabulka 364

■ ATENTÁT V SARAJEVU 370

Velká válka 372

První světová válka (1914–1918) zdevastovala Evropu, vyhladila jednu generaci a překreslila mapu světa.

Ruská revoluce 376

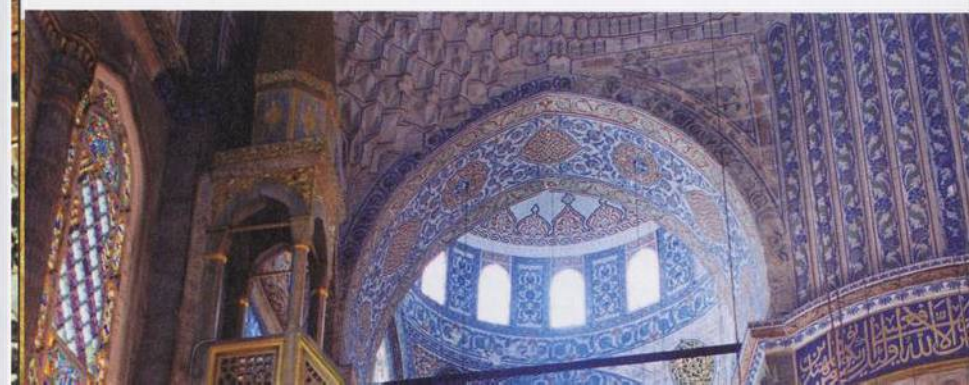
Deset dní, které otřásly světem – konec carství v Rusku a vznik prvního komunistického státu.

■ JOSIF STALIN 378

Srp a kladivo 380

Sovětský experiment – kolektivizace, industrializace a stalinské čistky.

■ SOVĚTSKÁ PROPAGANDA 382

Fašismus	386	„ EKONOMICKÝ TYGR “	430	Evropa	501
Vzestup fašismu v některých částech Evropy, spojený s militarismem a státní kontrolou všech aspektů společnosti.		Asijský ekonomický boom.		Velká Británie, Irsko, Francie, Monako, Španělsko, Andorra, Portugalsko, Itálie, Vatikán, San Marino, Malta, Švýcarsko, Lichtenštejnsko, Slovinsko, Rakousko, Německo, Nizozemsko, Belgie, Lucembursko, Island, Norsko, Švédsko, Dánsko, Finsko, Estonsko, Lotyšsko, Litva, Polsko, Česká republika, Slovensko, Maďarsko, Rumunsko, Moldavsko, Bulharsko, Chorvatsko, Bosna a Hercegovina, Srbsko, Černá Hora, Makedonie, Albánie, Kypr, Řecko, Rusko, Ukrajina, Bělorusko	
Válka ve Španělsku	388	Dlouhý pochod v Číně	424	Afrika	548
Konflikt mezi fašisty a komunisty rozdělil Španělsko.		Nacionalismus, komunismus a nástup Mao Ce-tunga v Číně.		Maroko, Alžírsko, Libye, Niger, Čad, Súdán, Egypt, Mauritanie, Mali, Burkina Faso, Kapverdeské ostrovy, Senegal, Gambie, Guinea-Bissau, Guinea, Libérie, Sierra Leone, Pobřeží Slonoviny, Ghana, Togo, Benin, Nigérie, Kamerun, Rovňiková Guinea, Svatý Tomáš a Princův ostrov, Gabon, Středoafričká republika, Konžská republika, Demokratická republika Kongo, Eritrea, Džibutsko, Etiopie, Somálsko, Keňa, Uganda, Tanzanie, Rwanda, Burundi, Angola, Zambie, Malawi, Mosambik, Madagaskar, Komory, Mauritius, Seychely, Namibie, Botswana, Zimbabwe, Jižní Afrika, Svazijsko, Lesotho	
■ ADOLF HITLER	390	■ BERLÍNSKÁ ZEĎ	426	Asie	562
Blitzkrieg (Blesková válka)	390	Šedesátá léta	428	Turecko, Gruzie, Arménie, Ázerbájdžán, Sýrie, Libanon, Jordánsko, Izrael, Saúdská Arábie, Jemen, Omán, Spojené arabské emiráty, Bahrajn, Katar, Kuvajt, Irák, Írán, Kazachstán, Uzbekistán, Turmenistán, Kyrgyzstán, Tádžikistán, Afghánistán, Pákistán, Indie, Nepál, Bhútán, Šrí Lanka, Maledivy, Bangladéš, Myanmar, Čína, Mongolsko, KLDK, Jižní Korea, Japonsko, Thajsko, Laos, Kambodža, Vietnam, Malajsie, Singapur, Filipíny, Brunej, Indonésie, Východní Timor	
Jak Hitler prošel západní Evropou v prvních dnech druhé světové války.		Rovnost pohlaví, radikální politika a pop-music – desetiletí, které změnilo postoje.		Austrálie, Oceánie, Antarktida	588
■ STALINGRAD	394	Válka ve Vietnamu	430	Austrálie, Nový Zéland, Papua-Nová Guinea, Palau, Mikronésie, Nauru, Marshallovy ostrovy, Kiribati, Šalomounovy ostrovy, Vanuatu, Tuvalu, Samoa, Fidži, Tonga, Antarktida	
Totální válka	396	USA proti komunismu v jihovýchodní Asii.		REJSTŘÍK	594
Válka v Atlantiku a severní Africe a obrat boje proti Hitlerovi.		■ MARTIN LUTHER KING	432	ZDROJE ILUSTRACÍ	608
■ DEN D	398	Občanská práva	434		
Holocaust	400	Nenásilný boj za práva černochů v USA a další hnutí za lidská práva.			
Masové vraždění bezprecedentního rozsahu – nacistické vyhlazovací tábory.		Nepokoje v Severním Irsku	436		
Válka v Tichomoří	402	30 let náboženského konfliktu mezi katolickými nacionalisty a protestantskými unionisty v Severním Irsku.			
Tichomořská válečná scéna od Pearl Harboru do roku 1945.		Diktatura a demokracie	438		
■ HIROŠIMA	404	Politika a společnost Latinské Ameriky ve 2. polovině 20. století.			
Studená válka	406	Ropná krize	440		
Rozdělení světa na komunistický Východ a kapitalistický Západ.		Vzrůstající spotřeba paliv a závislost na jejich dovozu z ciziny obrátily pozornost na Střední východ.			
■ MAHÁTMA GÁNDHÍ	408	Íránská revoluce	442		
Rozdělení Indie	410	Pád režimu podporovaného USA a vznik Íránské islámské republiky.			
Nezávislost na Velké Británii vede ke vzniku Indie a Pákistánu.		Válka v Afghánistánu	444		
Konec koloniální éry	412	Ruská invaze do Afghánistánu a desetiletí trvající válka, která následovala.			
Uplatňování práva na nezávislost koloniemi v Africe, na Středním východě a v jihovýchodní Asii.		Perestrojka	446		
Zaslíbená země	414	Michail Gorbačov a konec Sovětského svazu.			
Vznik států Izrael a jeho dopad na politickou situaci Blízkého východu.		Zvednutí železné opony	448		
■ ALBERT EINSTEIN	416	Konec východního bloku jako sovětských satelitů.			
Americký sen	418	Válka v Jugoslávii	450		
Ekonomický boom a masová výroba zdrojem blahobytu poválečných USA.		Nacionalismus vede v zemích bývalé Jugoslávie k občanské válce.			
		Sjednocená Evropa	452		
		Utváření a vývoj Evropských společenství.			

